

A ט"ז

Intro

Today we will learn בע"ה of סוטה דף ט"ז
Some of the topics we will learn about include.

The question of

אין שם עפר

מהו שיתן אפר

Regarding סוטה, מי סוטה, may ash be substituted for earth or NOT

The Machlokes בית שמאי and בית הלל whether one may use אפר for כיסוי הדם or NOT;

The Gemara cites a Braisa which teaches

בשלשה מקומות

הלכה עוקבת מקרא

There are three cases, in which a הלכה overrides a Pasuk,

1.

For מגדל צמחים one may use all materials that are כסוי הדם.

2.

A Nazir may NOT shave off his hair with any tools

3.

One may write a Get on all materials.

And the application of this Braisa to the question of אפר;

A

אין שם עפר מהו שיתן אפר?

May ash be substituted for earth?

בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא

③ ט"ז	② ט"ז	① ט"ז
התורה אמרה ספר	התורה אמרה בתער	התורה אמרה בעפר
והלכה בכל דבר	והלכה בכל דבר	והלכה בכל דבר

B

שלשה צריכין שיראו

The three items that must be ניכר, noticeable;

עפר סוטה

ואפר פרה

ורוק יבמה

The Machlokes רבי ישמעאל and Chachamim regarding דם צפור, whether the blood must be ניכר in the water that is used for the מצורע;

The Machlokes רבי שמעון and Chachamim regarding הקדים עפר למים

If כוס the Kohen first puts עפר into the כוס, and the water afterward, may the water be used for השקאת סוטה and for מי חטאת or NOT.

B

שלשה צריכין שיראו

- עפר סוטה - ואפר פרה - ורוק יבמה -

משום רבי ישמעאל אמרו

- אף דם צפור -

הקדים עפר למים

1 So let's review ...

The previous Mishnah mentions that the Kohen would put עפר, earth, into a cup of water that was drawn from the כיוור. The Gemara now asks איבעיא להו אין שם עפר מהו שיתן אפר If there was no עפר available, may ash be substituted for earth?

The Gemara elaborates that there is no question according to the בית שמאי that לא יתן אפר may NOT be used, because regarding כיסוי הדם they hold לא מצינו אפר שקרוי עפר is NOT considered עפר, and אפר may NOT be substituted for עפר.

The question is only according to the בית הלל who regarding כיסוי הדם hold that עפר, because אפר MAY be substituted for אפר שקרוי עפר. מעפר שריפת החטאת of עפר IS considered אפר. The ashes of the פרה אדומה are referred to as עפר.

Therefore, do we nevertheless say, לא יתן אפר may NOT be used, because הכא בקרקע המשכן כתיב The Pasuk specifies that for סוטה one must use earth. OR

יתן אפר MAY be used, as it may be used for כיסוי הדם, because האי בקרקע המשכן לכד איסי בן יהודה ולכדאיסי בן מנחם הוא דאתי

As we learned in the previous Daf, the Pasuk of בקרקע בית עולמים is used to teach, either that which בן יהודה taught להביא קרקע בית עולמים

The עפר of even the Bais Hamikdash is used.

Or, that which בן מנחם taught אין שם תן שם

The עפר may be brought from the outside as long as it's placed on the ground.

1

The Kohen would put עפר into a cup of water from the כיוור

איבויא אבו

אין שם עפר מהו שיתן אפר?

May ash be substituted for earth?

No question according to בית שמאי

לא יתן אפר

Because regarding כיסוי הדם:

לא מצינו אפר שקרוי עפר

The question is only according to בית הלל

?

Regarding כיסוי הדם:

מצינו אפר שקרוי עפר

{ מעפר שריפת הזמאת }

יתן אפר

?

לא יתן אפר

כאי בקרקע המלך לכדאיסי בן יהודה

ולכדאיסי בן מנחם הוא דאתי

איסי בן מנחם

אין שם

תן שם

איסי בן יהודה

להביא קרקע

בית עולמים

ככא בקרקע המלך כתיב

2 The Gemara tries to resolve the question from a Braisa in which רבי ישמעאל states;

בשלשה מקומות
הלכה עוקבת מקרא

There are three cases in which a הלכה למושה מסיני overrides a Pasuk:

1.

Regarding כיסוי הדם

התורה אמרה בעפר

והלכה בכל דבר

The Pasuk עפר וכסהו specifies to cover the blood with the blood, while the הלכה teaches that one may cover with all materials that are צמחים, in which produce can grow.

2.

And regarding נזיר

התורה אמרה בתער

והלכה בכל דבר

As Rashi explains, the Pasuk תער לא יעבור על ראשו specifies that the Nazir may NOT shave his hair with a razor.

However, the הלכה teaches that any method of hair removal, even by hand, is punishable with Malkos.

3.

And regarding גט

התורה אמרה ספר

והלכה בכל דבר

The Pasuk וכתב לה ספר כריתות specifies that a Get must be written on parchment, while the הלכה rules that it may be written on anything that lasts.

Now the Gemara asks

ואם איתא ליחשוב נמי האי

If we are to assume that אפר, that ashes may be used, why was this not listed as well?

The Pasuk specifies only קרקע, earth, while the הלכה states even אפר, ashes?

Apparently this is a proof that לא יתן אפר, he may NOT use אפר.

3 The Gemara answers

תנא ושייר

The Braisa only included SOME cases of הלכה עוקבת מקרא, but it did NOT include the Halachah of סוטה, as it did NOT include the case of the מצורע's second haircut, which the Braisa derives from a כלל ופרט וכלל that a מצורע only shaves off body hair that is

מקום כינוס שער

ונראה

Clustered and visible; however

והלכתא מגלח כדלעת

The הלכה rules that he shaves all hair. Therefore,

מדשייר האי שייך האי

2

בריייתא:

בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא

3 טל:	2 נזיר:	1 כיסוי הדם:
התורה אמרה ספר	התורה אמרה בתער	התורה אמרה בעפר
והלכה בכל דבר	והלכה בכל דבר	והלכה בכל דבר

ואם איתא ליחשוב נמי האי?

If we are to assume that ashes may be used
why was this not listed as well?

Apparently this is a proof that לא יתן אפר

3

תנא ושייר

As it did NOT include
מצורע's second haircut

כלל ופרט וכלל:

מקום כינוס שער ונראה

ונלכתא:

מגלח כדלעת

מדשייר האי שייך האי

4 The Gemara then cites three reasons why תגלחת מצורע does not fit the criteria of the Braisa and could not have been included. Therefore, we cannot say מדשייר האי שייר האי
 However, as Tosfos explains, we might still be able to say תנא ושייר
 And there is no proof from this Braisa.

However, the Gemara concludes
 רקבובית ירק הוא דהואי עפר
 אפר לא הואי עפר
 Decayed vegetables are considered עפר, and may be used as a substitute; but ash is not considered עפר, and may NOT be used.
 =====

4
 The Gemara cites three reasons why תגלחת מצורע does not fit the criteria of the Braisa and could not have been included

Therefore, we cannot say מדשייר האי שייר האי

However, as Tosfos explains we might still be able to say

תנא ושייר
 and there is no proof from this Braisa

The Gemara concludes

אפר לא הואי עפר

Ash is not considered עפר

רקבובית ירק הוא דהואי עפר

Decayed vegetables are considered עפר

5 The Gemara continues explaining the previous Mishnah which taught;

ונותן כדי שיראה על המים

שנאמר ומן העפר וגו' יקח הכהן ונתן אל המים

Rashi explains that since it does not say במים but אל המים, it teaches

שיראה עליהן

He must put in enough earth that it should be visible.

The Gemara cites a Braisa which teaches other cases that have to be visible, based on Pesukim:

תנו רבנן שלשה צריכין שיראו

עפר סוטה ואפר פרה ורוק יבמה

משום רבי ישמעאל אמרו

אף דם צפור

=====

5

מלך

ונותן כדי שיראה על המים

שנאמר

ומן העפר וגו'

יקח הכהן ונתן אל המים

*Other cases that have to be visible
based on Pesukim:*

מלך יבנה

שלשה צריכין שיראו

- עפר סוטה - ואפר פרה - ורוק יבמה -

משום רבי ישמעאל אמרו

- אף דם צפור -

6 The Gemara continues with the following Braisa:
ת"ר הקדים עפר למים פסול
ורבי שמעון מכשיר
 If **בדיעבד** the Kohen first put the earth into the **כוס**, and the water afterward;
 The **השקאת מים** may NOT be used for **קמא**, while **רבי שמעון** holds that the **מים** MAY be used.
 Rashi explains that the **תנא קמא** holds that it's **פסול**, because the Pasuk specifies
ומן העפר וגו' יקח הכהן ונתן אל המים
 The Kohen shall take the **עפר** and put it into the water.
אלמא מים ברישא
 This implies that the water precedes the **עפר**.
 And the Pasuk at the end of the Parsha states
ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת
 The word **הזאת** is **לעיכובא**, and teaches that
בעינין כסדר הכתוב בפרשה
 The entire process must be performed in the specified sequence.
 While
רבי שמעון מכשיר
 Because there is a **גזירה שוה** of the words **עפר עפר**:
 The Pasuk regarding **מי סוטה** states
ומן העפר וגו' יקח הכהן ונתן אל המים
 And the Pasuk regarding **מי חטאת** states
ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת

 We first derive the **דין לכתחילה** of **מי חטאת** from **מי סוטה**:
מה להלן עפר על גבי מים
אף כאן עפר על גבי מים
 Just as regarding **מי סוטה**, the water precedes the **עפר**, as the Pasuk states **ומן אל המים**. So too, regarding **מי חטאת**, the water precedes the **עפר**.
 We then turn around and derive the **דין בדיעבד** of **מי סוטה** from **מי חטאת**:
ומה כאן הקדים עפר למים כשר
אף להלן הקדים עפר למים כשר
 Just as regarding **מי חטאת עפר**, if the **עפר** preceded the water it is **כשר**. So too, regarding **מי סוטה עפר**, if the **עפר** preceded the water it's **כשר**.

 Now, we know that regarding **מי חטאת**,
הקדים עפר למים כשר
 Because there is a contradiction in the Pasuk of **מי חטאת**
ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת
ונתן עליו מים חיים אל כלי
 The words **ונתן עליו** imply that
עפר ברישא
 The water is put on the ashes which are already in the **כלי**.
 But the next words **מים חיים אל כלי** imply
מים ברישא
 That the water is first drawn directly into the **כלי**?
 Therefore, **רבי שמעון** reconciles these Pesukim as follows:
הא כיצד
רצה זה נותן
רצה זה נותן
 Either way is Kosher. However, as we said before
לכתחילה עפר על גבי מים

6 *בריייתא:*

ת"ר הקדים עפר למים

<p><i>ורבי שמעון</i></p> <h3>מכשיר</h3> <p>גזירה שוה: <i>מי סוטה:</i> ומן העפר וגו' יקח הכהן ונתן אל המים <i>מי חטאת:</i> ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת</p> <p>מה להלן עפר על גבי מים אף כאן עפר על גבי מים</p>	<p><i>תנא קמא</i></p> <h3>פסול</h3> <p>ומן העפר וגו' יקח הכהן ונתן אל המים <i>אלמא מים ברישא</i></p> <p>ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת <i>לעיכובא</i> בעינין כסדר הכתוב בפרשה</p>
--	--

We know מי חטאת

הקדים עפר למים כשר
because there is a contradiction:
ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי

Imply מים ברישא
Imply עפר ברישא

**הא כיצד?
 רצה זה נותן
 רצה זה נותן**

7 The **מים** תנא קמא disagrees and holds that even regarding **מי** חטאת, הקדים עפר למים פסול. Because he reconciles these Pesukim as follows: אל כלי דוקא can only mean that the **מים** is first drawn into the **כלי**; and the עפר is then put on top, as we find regarding סוטה and צפורי מצורע that מכשיר למעלה. The עפר and דם צפור that qualify the water are only put in afterward. Therefore, אף כאן מכשיר למעלה. And the word עליו teaches לערבן; that afterward he mixes them so that the **מים** is now above the עפר.

7

*תנא קמא
disagrees and holds
even regarding מי חטאת*

הקדים עפר למים פסול:

אל כלי - דוקא

The **מים** is first drawn into the **כלי**

...and the עפר is then put on top

As we find regarding צפורי מצורע and סוטה that

מכשיר למעלה

אף כאן

מכשיר למעלה